

Čtení v době digitální

INFORUM 2011

24. 5. 2011

Prof. PhDr. Jiří Trávníček, M. A.
(Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.)

travnicek@brno.cas.cz

Osnova:

1. Proces digitalizace – jeho obhájci a odpůrci
2. Internet a/versus čtení
3. Digitalizace je třetí informační revolucí
4. Strategie souboje, nebo sbližování?
5. Virtualizace... a kdo si s tím začal
6. Závěry

1. Proces digitalizace – jeho obhájci a odpůrci

- Pohled obhájců digitalizace
- Pohled odpůrců digitalizace
- *Homo digitalis* a *homo legens* nejsou nepřátelé, ale mladší a starší bratr

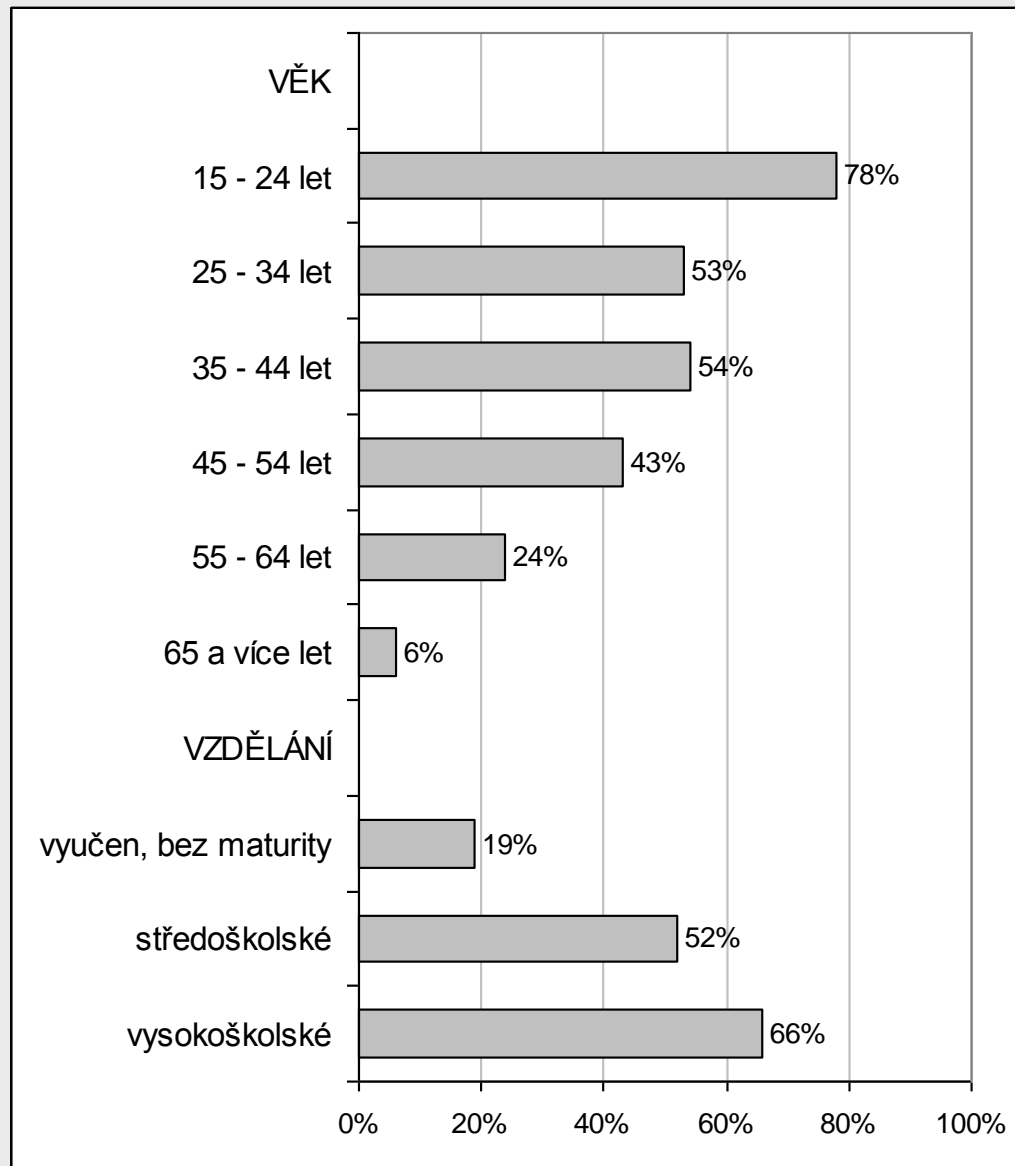
2. Internet a/versus čtení

- Mezi častým čtením a častým užíváním internetu panuje shoda
- Internet patří především do Gutenbergovy galaxie
- Bariéry: generační, vzdělanostní, genderová
- data z výzkumu v roce 2010

2a: Čtení a internet (zákl. data)

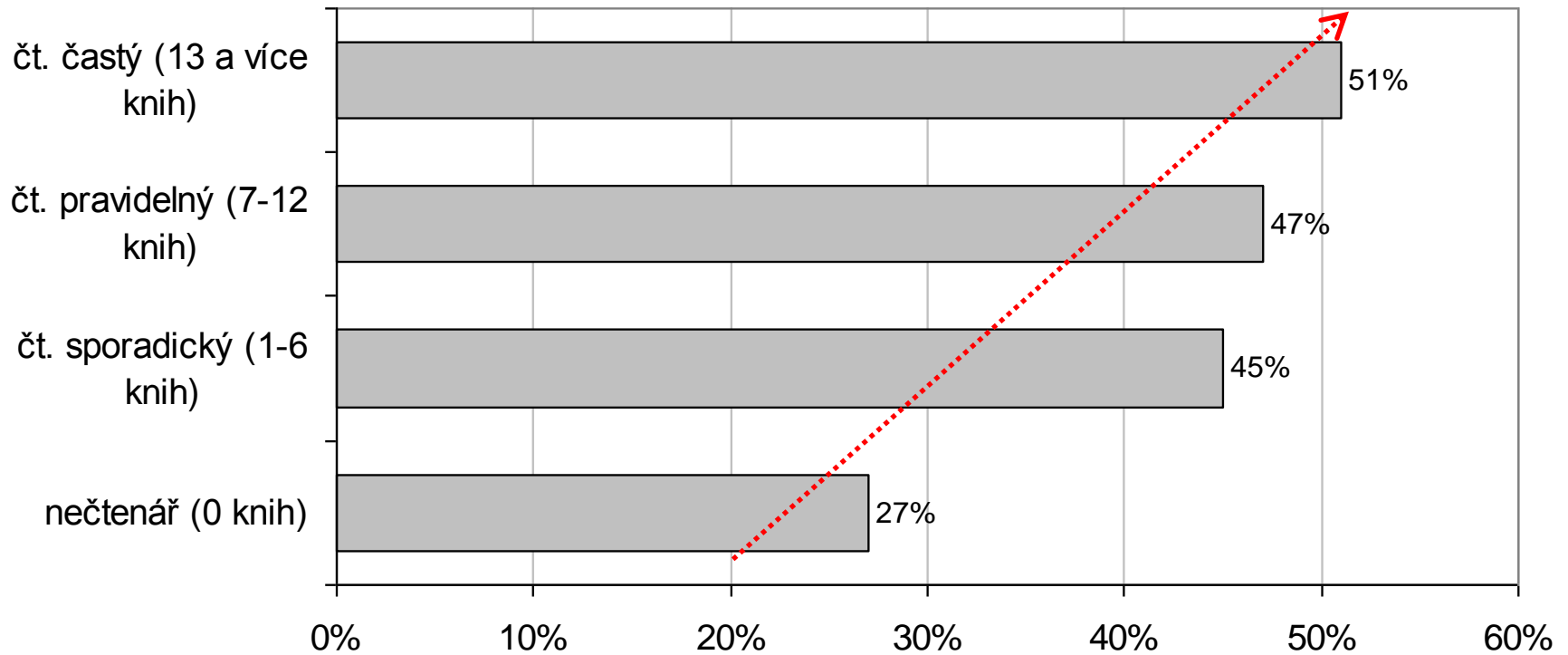
- 43 % obyvatel ČR starších 15 let užívá internet denně, 34 % ho neužívá vůbec.
- 67 % obyvatel ČR starších 15 let nesouhlasí s výrokem „Nepotřebuji už knihy v podobě tištěné (papírové), dokážu si představit, že bych je četl pouze v podobě elektronické (na obrazovce počítače, čtečky nebo displeji mobilu)“.
- Z toho, co čteme na internetu, dominují zprávy (53%), následují diskuse (16%) a komentáře (10%).
- Internet a čtení (knih) nejdou proti sobě: častí internauti jsou i častými čtenáři, třebaže nečtenáři vykazují o něco větší počet „internetových minut“ než čtenáři (102 ku 90).
- Čtenáři si počínají na internetu daleko cíleněji a promyšleněji než nečtenáři.

2b: Uživatelé internetu podle věku a vzdělání

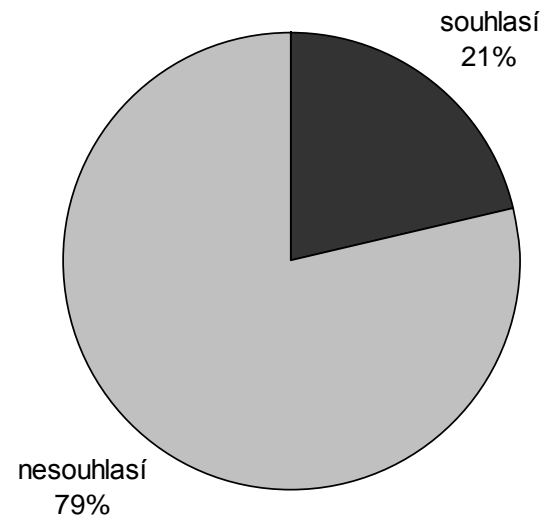
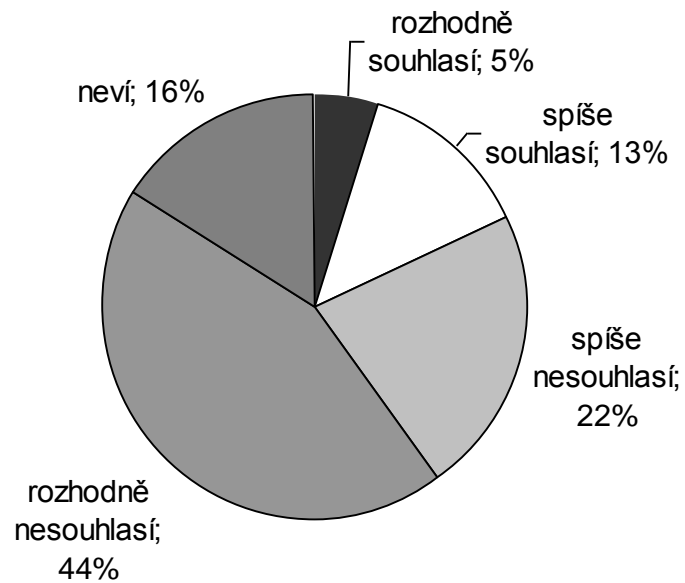

2c: Čtenáři a internet

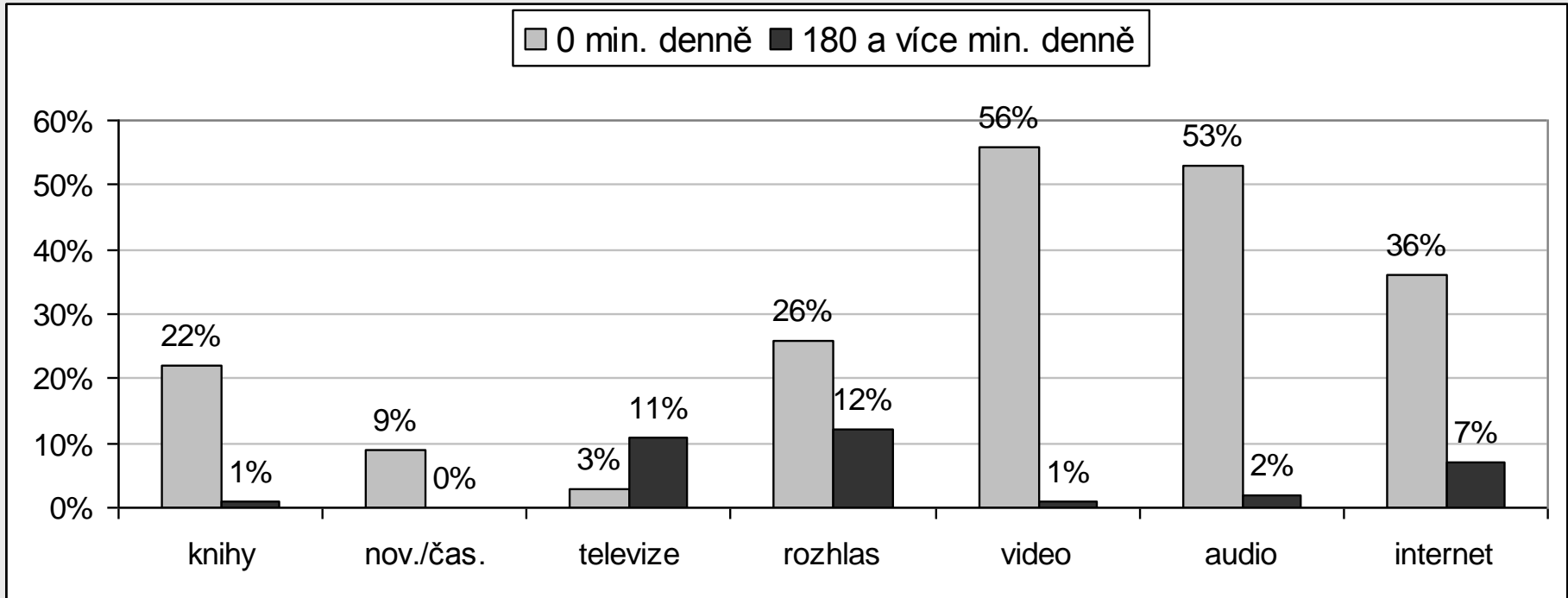
užívání internetu denně

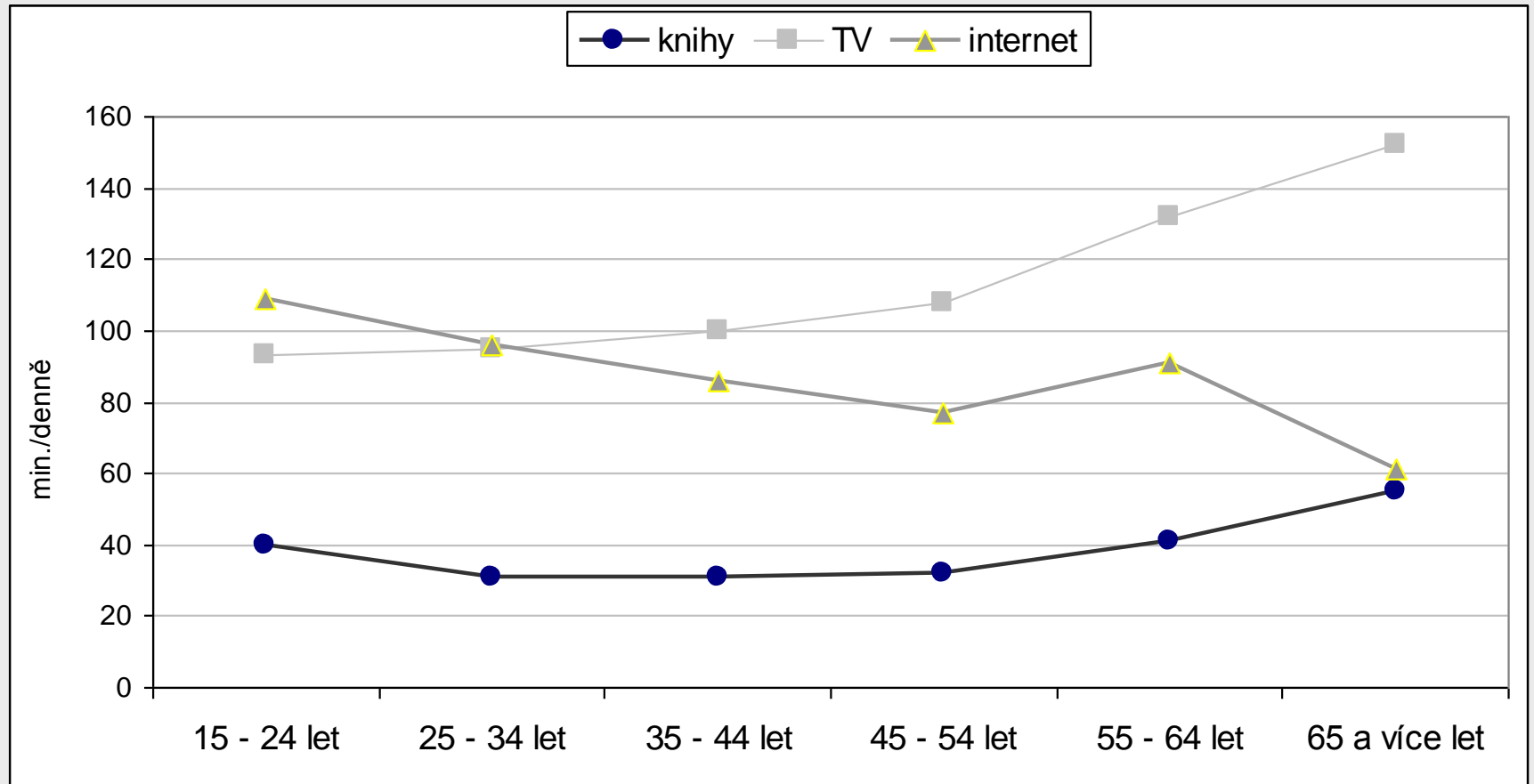
2d: E-knihy místo tištěných

2e: Silní uživatelé - neuživatelé

2f: Tři média a živ. cyklus

3. Digitaliace – třetí inf. revoluce

- 1. revoluce: vynález písma, 2. revoluce: knihtisk, 3. revoluce: digitalita
- Kniha žije mnoha způsoby (už před digitální revolucí)
- „řád knih“

4. Strategie souboje, nebo sblížení?

- povolání, která souvisejí s tiskem, jsou v ohrožení
- H. Jenkins: kultura sblížení
- „Všichni zvítězí, pokud všichni budou pracovat společně.“

5. Virtualizace... a kdo si s tím začal

- Zlom na poč. 19. století
- Digitalizace je jen další fází naší virtualizace
- Otázka nestojí, zda s virtualizací bojovat, ale jak si k ní najít cestu
- Léčba historií

6. Závěry

- Digitalizace je procesem, který nestojí proti všem předchozímu (tištěné knize, čtení)
- Internet/digitální sféra nejsou nepřáteli čtení
- Hypertext není vynálezem digitální kultury
- Souboj s digitální kulturou a obrana kultury tradiční nejsou těmi nejlepšími strategiemi